

IMPACTUL FONDURILOR EUROPENE ASUPRA DEZVOLTĂRII ȘI MODERNIZĂRII ROMÂNIEI

Prof. univ. dr. Liviu-Bogdan CIUCĂ

Abstract

Starting with January 1, 2007, Romania is the beneficiary of the EU financial support, made available through the Union policies, which cover all the development sectors of the country. Through this article, we aim to underline by concrete examples the progress registered in the development and modernization of Romania, as a result of the implementation of the projects financed through the European funds allocated, in particular, through the cohesion policy and the common agricultural policy. Analyzing the notable investments supported by the European funding, carried out in the fields of transport and environmental infrastructure, the development of enterprises, the modernization of the administrative capacity and of the sector destined for human resources, the improvement of the agricultural sector by modernizing the rural areas, stabilizing the incomes of the farmers and increasing the sustainability of the farms, we reach to the conclusion that a real performance in the modernization of Romania can be achieved only through the success of managing the processes of accessing and implementing the European funds, being the duty of the national public authorities to ensure their efficiency. Also, in order for the country's modernization to have an upward trend, it is necessary to adapt and simplify the national procedural framework for accessing and implementing European funds, so as to increase the confidence of the beneficiaries in the European support.

Keywords: *modernization, sustainability, EU funds, cohesion policy, common agricultural policy.*

1. Introducere

Înființarea construcției europene, ce poartă astăzi numele de Uniunea Europeană (în continuare U.E. sau Uniunea), a avut ca fundament o serie de obiective clar definite, la care statele membre au aderat în mod succesiv, în vederea asigurării bunăstării cetățenilor lor. În temeiul principiului solidarității și a acțiunii comune, țările membre ale spațiului comunitar au urmărit în permanență realizarea progresului economic și social, dezvoltarea armonioasă a regiunilor defavorizate, asigurarea unui înalt nivel de convergență interregională, îmbunătățirea

condițiilor de viață și de muncă ale cetățenilor, garantarea concurenței loiale și a unui înalt nivel de competitivitate pe piață, deziderate care sunt reflectate prin concepte precum prosperitatea, modernizarea și sustenabilitatea.

Până în prezent, Uniunea Europeană a investit în crearea și dezvoltarea unor politici de succes care, prin intermediul unor resurse considerabile, vin în sprijinul statelor în procesul de implementare a celor mai eficiente acțiuni în vederea atingerii unui înalt nivel de prosperitate în toate domeniile. Fără pretenția unei enumerări exhaustive, trebuie menționată politica de coeziune economică, socială și teritorială a U.E., politica agricolă comună, politica de mediu, politica europeană în domeniul transporturilor, politica în domeniul educației, tineretului, culturii și sportului, politica energetică a U.E.

La nivel unional, s-au depus progrese și eforturi considerabile pentru sprijinirea dezvoltării și modernizării statelor membre prin intermediul politicilor menționate, însă, nu există, în prezent, un model omogen de dezvoltare în Uniune, diferențele economice, sociale, teritoriale continuând să rămână semnificative între regiuni, în toate domeniile, în special după extinderile U.E. din 2004 și 2007 și după recesiunea economică și financiară, care și-a lăsat amprenta profund asupra majorității statelor membre.

Cu toate acestea, în ciuda disparităților interregionale existente, încă, la nivel unional, politicile europene comune au contribuit la dezvoltarea individuală a majorității statelor membre, inclusiv a zonelor rurale și urbane din România, prin investițiile finanțate sau, după caz, co-finanțate prin fonduri europene în domenii precum: infrastructura modernă de transport și de mediu, afaceri inovatoare, infrastructura de comunicații în bandă largă de mare viteză, dezvoltarea sectorului agricol, îmbunătățirea procesului de educație și formare pentru diferite categorii de persoane.

Pentru România, în perioada aderării la Uniunea Europeană, implementarea aquis-ului comunitar nu a însemnat doar crearea cadrului administrativ și juridic corespunzător pentru punerea în aplicare a dreptului comunitar, ci a reprezentat o reală provocare de a demara un proces de dezvoltare în toate sectoarele, de la economie, agricultură, infrastructură de mediu, transporturi, la sănătate, educație și combaterea excluziunii sociale, astfel încât țara noastră să devină prosperă, modernă și competitivă pe piața internă a U.E., asemenea statelor deja membre ale spațiului comunitar.

Statisticile arată faptul că, în anul 2017, după 10 ani de la aderarea României la Uniunea Europeană, soldul fluxurilor financiare cu U.E. era considerat a fi „eminamente pozitiv” (Institutul European din România, 2017). În conformitate cu datele oficiale, până la momentul anului 2017, un quantum de 41 de miliarde de Euro a fost destinat sprijinului zonelor rurale și urbane din țara noastră, în special

prin intermediul fondurilor politicii de coeziune economică, socială și teritorială a U.E. și al fondurilor politicii agricole comune. În ceea ce privește contribuția României la bugetul U.E. în perioada 2007-2017, aceasta a atins valoarea de 14 miliarde de Euro (Institutul European din România, 2017), motiv pentru care putem aprecia apartenența la U.E. ca fiind extrem de benefică pentru România, mai ales în contextul „crizei existențiale” care a guvernat Uniunea Europeană, evidențiată în *Discursul președintelui Jean Claude Juncker privind Starea Uniunii 2016: Către o Europă mai bună - O Europă care protejează, capacitează și apără*¹.

În Raportul *România - 10 ani în Uniunea Europeană*², elaborat de Institutul European din România în 2017, se arată faptul că, prin sprijinul acordat de U.E. țării noastre, produsul intern brut (PIB) al României se dublase în 2016 față de momentul de referință 2006. Mai precis, potrivit datelor oficiale, în anul 2016, valoarea PIB-ului pe cap de locuitor echivala cu 60% din media U.E.-28, aproape dublu față de 38% în 2006. În analiza realizată de Institutul European din România în 2017 se precizează faptul că dublarea PIB-ului este rezultatul creșterii producției interne, generată, în special, de absorbția fondurilor europene și de exporturi; exemplul cel mai relevant cu privire la exporturi este cel al produselor agroalimentare, ale căror exporturi au crescut de 5 ori în intervalul 2007 - 2015 (de la 747,4 milioane de Euro în 2007 la 3889 milioane de Euro în 2015).

Desigur, beneficiile aderării României la U.E. sunt notabile, inclusiv în ceea ce privește creșterea salarială și modificările structurale în economie, cu accent pe sectorul industriilor creative și sectorul IT, dar mai ales în ceea ce privește modernizarea regiunilor României, deopotrivă a zonelor urbane și rurale ale țării noastre.

În ciuda crizei economico-financiare și a efectelor sale devastatoare, a evoluțiilor neașteptate privind securitatea granițelor unionale, a crizei refugiaților și a fenomenului migrator, a Brexit-ului - aspecte care echivalează cu reale provocări pentru toate statele membre ale U.E. -, regiunile României au cunoscut un adevărat progres de dezvoltare și modernizare, raportat la perioada de dinaintea aderării la U.E. Atât din datele statistice disponibile, cât și din proiectele de investiții de succes care vor fi prezentate pe parcursul prezentului articol, putem afirma faptul că realizările României din primii 10 ani de apartenență la U.E., prezentate în cifre, au continuat să se extindă până în prezent.

¹ Pentru mai multe detalii a se vedea „Discursul președintelui Jean Claude Juncker privind Starea Uniunii 2016: Către o Europă mai bună - O Europă care protejează, capacitează și apără”, [Online] la adresa https://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-16-3043_ro.htm, accesat la data de 4 august 2019.

² Pentru mai multe detalii a se vedea „Raportul România - 10 ani în Uniunea Europeană”, [Online] la adresa http://www.ier.ro/sites/default/files/pdf/Raport-Romania-10-ani-in-UE-online_0.pdf, accesat la data de 4 august 2019.

2. Impactul fondurilor europene asupra modernizării României în perioada 2007-2013

Pentru a putea fi beneficiara sprijinului unional oferit prin intermediul fondurilor europene, în conformitate cu dispozițiile comunitare existente în materie, România a fost împărțită în opt regiuni de dezvoltare. Astfel, prin Legea nr. 314 din 28 iunie 2004 privind dezvoltarea regională în România, s-au instituit regiunile de dezvoltare care funcționează și în prezent în țara noastră. Potrivit dispozițiilor prezentate în Anexa legii menționate, România este formată din următoarele regiuni de dezvoltare: 1. Regiunea de Dezvoltare Nord-Est – județele Bacău, Botoșani, Iași, Neamț, Suceava și Vaslui;

2. Regiunea de Dezvoltare Sud-Est – județele Brăila, Buzău, Constanța, Galați, Vrancea și Tulcea;

3. Regiunea de Dezvoltare Sud-Muntenia – județele Argeș, Călărași, Dâmbovița, Giurgiu, Ialomița, Prahova și Teleorman;

4. Regiunea de Dezvoltare Sud-Vest Oltenia – județele Dolj, Gorj, Mehedinți, Olt și Vâlcea;

5. Regiunea de Dezvoltare Vest – județele Arad, Caraș-Severin, Hunedoara și Timiș;

6. Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest – județele Bihor, Bistrița-Năsăud, Cluj, Sălaj, Satu Mare și Maramureș;

7. Regiunea de Dezvoltare Centru – județele Alba, Brașov, Covasna, Harghita, Mureș și Sibiu;

8. Regiunea de Dezvoltare București-Ilfov – municipiul București și județul Ilfov.

Este demn de menționat faptul că regiunile de dezvoltare nu trebuie considerate entități administrativ-teritoriale sau unități cu personalitate juridică, înființarea lor echivalând cu cadrul pentru pregătirea, implementarea și evaluarea politicilor de dezvoltare regională (Daniel Buda, 2017, p. 78), care oferă resursele pentru modernizarea țării, prin dezvoltarea fiecăreia dintre acestea.

Prioritățile României pentru perioada 2007-2013 pot fi redate, succint, în următoarele sintagme: creșterea competitivității economice și dezvoltarea economiei bazate pe cunoaștere; dezvoltarea și modernizarea infrastructurii de transport; protejarea și îmbunătățirea calității mediului; dezvoltarea resurselor umane, promovarea ocupării și a incluziunii sociale și întărirea capacității administrative; dezvoltarea economiei rurale și creșterea productivității în sectorul agricol; diminuarea disparităților de dezvoltare între regiunile țării (Planul Național de Dezvoltare, 2007-2013, p. 5)³.

³ În același timp, Cadrul Strategic Național de Referință subliniază sectoarele în care necesitatea de a investi pe termen lung este vitală: infrastructura de bază (mediu și transporturi), competitivitatea

În mod concret, în vederea îndeplinirii priorităților evidențiate, Uniunea Europeană a investit, prin politica de coeziune, 15,4 miliarde de Euro (în cadrul Fondului European de Dezvoltare Regională și al Fondului de Coeziune) pentru modernizarea României în intervalul 2007-2013, resursele oferite pe cap de locuitor fiind de aproape 102 Euro pe an, valoare considerată a fi la cel mai scăzut nivel de finanțare din cadrul U.E.-12. Principalele investiții realizate prin acțiunea acestor fonduri europene s-au realizat în domeniile transport, mediu și dezvoltarea întreprinderilor.

Asigurarea modernizării în sectoarele resursei umane și capacității administrative s-a realizat, în perioada 2007-2013, prin sprijinul Fondului Social European, care a pus la dispoziție resurse în valoare de 3684 miliarde de Euro – reprezentând aproximativ 85% din valoarea totală alocată României, de 4,3 miliarde de Euro (Parlamentul European, Notă de informare, 2017, p. 6).

Potrivit datelor oficiale, pentru perioada de timp menționată, fondurile europene au contribuit la crearea unui număr de peste 35 000 de locuri de muncă noi, peste 13 000 în echivalent normă întreagă în IMM-uri și peste 1 000 de posturi de cercetare. Ca sprijin pentru întreprinderi, 3200 de IMM-uri au beneficiat de resurse ale fondurilor europene în perioada 2007-2013. Mai mult, în ceea ce privește infrastructura de transport, în țara noastră au fost modernizate 3400 km de drumuri și 122 km de căi ferate și construite 368 km de drumuri noi, dintre care 314 km parte din rețeaua TEN-T și 22 km de linii de cale ferată noi. În sectorul îmbunătățirii calității mediului, prin intermediul fondurilor europene, în România au fost construite 142 de instalații de tratare a apelor uzate și au fost închise 300 de depozite de deșeuri, neconforme cu normele comunitare în materie. Din perspectiva asigurării unor mai bune condiții de viață pentru români, sprijinul unional a contribuit la reabilitarea unui număr de 100 de spitale și centre ambulatorii. În domeniul cercetării și competitivității, U.E. a sprijinit 560 de proiecte de cercetare și inovare în România. În vederea dezvoltării sectoarelor educațional și cultural, în perioada 2007-2013, prin fondurile U.E. au fost modernizate 500 de unități de învățământ românești. Din punct de vedere social, în intervalul 2007-2013, 43725 de români au fost încadrați în muncă și 344893 au obținut o calificare⁴.

În vederea ilustrării, din perspectivă practică, a realizărilor României în perioada 2007-2013, vom evidenția, în cele ce urmează, câteva exemple de proiecte

economică (cu accent pe mediul de afaceri, cercetare și inovare, tehnologia TIC), capitalul uman (în special, educație, formare profesională, egalitate de șanse, nediscriminare), capacitatea administrativă și dimensiunea teritorială (în sensul combaterii decalajelor semnificative între mediul rural și urban, între diferite regiuni ale țării).

⁴ Informațiile cuprinse în acest paragraf sunt colectate din datele oficiale disponibile pe pagina de internet a Comisiei Europene - https://ec.europa.eu/regional_policy/ro/information/videos/1692 și din informațiile cuprinse în Nota de informare „Studiu pentru Comisia REGI: Situația economică, socială și teritorială a României - Regiunea Nord-Vest”, Parlamentul European, 2017, p. 7.

de investiții realizate cu succes prin intermediul sprijinului pus la dispoziție de U.E. prin fondurile europene.

În acest sens, subliniem importanța consolidării serviciilor de urgență din regiunea de dezvoltare Centru a României, care, prin investițiile realizate în echipamente și formare (prin co-finanțare din FEDR), a permis reducerea considerabilă a timpului de intervenție în caz de urgență. Prin proiectul la care facem referire, au fost achiziționate 40 de autovehicule noi, 24 dintre acestea fiind prevăzute cu echipamente de descarcerare, stingere a incendiilor și care permit acordarea primului ajutor. Totodată, au fost cumpărate trei autovehicule care să se ocupe de cercetarea incidentelor nucleare, biologice, chimice și radiologice, precum și echipamente corespunzătoare centrului de comandă și control, în vederea îmbunătățirii și modernizării căilor de comunicare în caz de incidente majore. Valoarea proiectului a fost de 8,6 milioane de Euro, contribuția U.E. fiind de 6,14 milioane de Euro. Prin această investiție, s-a sporit numărul unităților mobile de reacție în caz de urgență disponibile, de la 87 la 127, iar în cadrul implementării proiectului, 647 de persoane au fost beneficiare ale formării profesionale. În ceea ce privește reducerea timpului de intervenție în caz de urgență, datele oficiale arată că timpii medii de intervenție în situații de urgență au scăzut de la 48 de minute la 27 de minute, pentru regiunile rurale și de la 25 de minute la 13 minute, pentru regiunile urbane (Revista Panorama, Nr. 48, 2013, p. 45).

De asemenea, o altă realizare înregistrată în perioada 2007-2013 în domeniul proiectelor cu impact major este construcția Podului Calafat, care asigură legătura rutieră și feroviară dintre România (Calafat) și Bulgaria (Vidin), îmbunătățind transportul pe o rută considerată „cheie” în cadrul rețelei transeuropene de transport. Investiția totală în realizarea Podului Calafat a fost de 226 milioane de EUR (sprijinul UE fiind de 70 de milioane de Euro), sumă cu care a fost construit podul de 1,4 km, care „promovează soluții logistice combinate și ecologice pentru un transport fluvial-rutier-feroviar” (Revista Panorama, Nr. 50, 2014, p. 24).

În Regiunea de Dezvoltare Nord-Vest, subliniem succesul unor proiecte de investiții realizate la nivelul județului Cluj. În acest sens, menționăm îmbunătățirea serviciilor sociale pentru copiii și familiile din județul Cluj, prin transformarea unei clădiri în centru comunitar județean. Acest proiect a oferit beneficii unui număr de 500 de persoane defavorizate, punând la dispoziție și peste 50 de locuri de muncă.

O altă investiție realizată în județul Cluj în perioada 2007-2013 este reflectată de modernizarea a 11 km de linii de tramvai, prin achiziționarea de noi tramvaie și dotarea stațiilor cu echipamente speciale, destinate persoanelor cu dizabilități. Beneficiile au fost resimțite, în practică, prin diminuarea timpului de deplasare, reducerea poluării fonice și sprijin pentru persoanele care suferă de diferite tipuri de handicap.

Un alt proiect finanțat prin fonduri europene, cu renume la nivel unional, este cel privind restaurarea ansamblului monument istoric Parcul Central „Simion

Bărnăuțiu” și Cazinoului din Municipiul Cluj-Napoca, județul Cluj, a cărui valoare totală a fost de aproximativ 9,5 milioane de euro, sprijinul UE fiind de aproximativ 4 milioane de Euro⁵. Motivul pentru care evidențiem, în mod individual, proiectele realizate în cadrul Regiunii de Dezvoltare Nord-Vest și, în special, cele realizate în județul Cluj rezidă în faptul că datele și informațiile oficiale disponibile reflectă această regiune ca beneficiind de cea mai mare rată de absorbție în cadrul POR 2007-2013, atingând un procent de 90,03%, județul Cluj ocupând, din perspectiva absorbției, locul întâi la nivelul regiunii antementionate. (Daniel Buda, 2017, p. 83-84).

După cum afirmam în partea introductivă, Uniunea Europeană susține dezvoltarea deopotrivă a zonelor rurale și urbane din statele membre, prin acțiunea diferitelor sale politici comune. Dacă, în cuprinsul prezentei secțiuni, am precizat beneficiile dezvoltării României din perspectiva politicii de coeziune economică, socială și teritorială, în cele ce urmează, vom sublinia elementele pozitive legate de implementarea politicii agricole comune în perioada 2007-2013 în țara noastră.

În acest sens, este important de menționat faptul că, în intervalul 2007 - 2013, prin politica agricolă comună, a fost investită o sumă ce depășește 10 miliarde de Euro, atât pentru dezvoltarea sectorului agricol, cât și pentru modernizarea zonelor rurale din România. Prioritățile de investiții în aceste domenii pot fi ilustrate, succint, prin: stabilizarea veniturilor fermierilor, modernizarea și îmbunătățirea sustenabilității fermelor din România, garantarea producției și furnizării de alimente sigure, calitative și la prețuri accesibile pentru consumatorii români.

În cadrul Fișei intitulată „România - PAC în țara dumneavoastră”, elaborată de Comisia Europeană⁶, se precizează faptul că, în intervalul 2007-2013, peste 8 miliarde de Euro din fonduri publice (incluzând finanțarea U.E. și finanțarea națională) au fost destinate sprijinirii unui set de activități în vederea dezvoltării producției agricole și creării de beneficii zonelor rurale din România. Din perspectivă practică, fondurile europene pentru dezvoltarea rurală au pus la dispoziție resurse în vederea intrării în profesie a unui număr de peste 12700 de tineri fermieri (229 milioane de Euro investindu-se în acest domeniu), astfel încât o nouă generație de fermieri să poată fi formată în țara noastră.

Prin acțiunea comună a României și a UE, au fost modernizate peste 2800 de exploatații agricole, investiția totală generată fiind de 1,87 miliarde de Euro, proiectele fiind realizate în vederea consolidării dezvoltării potențialului agricol la nivel național. Pentru a veni în ajutorul fermelor de semi-subsistență, a fost acordat

⁵ Pentru mai multe detalii privind proiectele de investiții co-finanțate prin fonduri europene în județul Cluj în perioada 2007-2013, a se consulta pagina de internet <https://www.nord-vest.ro/regio-2007-2013/>, precum și Revista Panorama - Focusing on European Regional and Urban Policy, „North-West Romania:

going in the right direction”, nr. 68, 2019, pp. 15-20.

⁶ Conținutul Fișei „România - PAC în țara dumneavoastră” poate fi consultat pe site-ul oficial al Comisiei Europene, la adresa https://ec.europa.eu/info/publications/cap-your-country_ro.

sprijin financiar pentru aproximativ 52000 de astfel de ferme, în vederea restructurării și transformării acestora în exploatații viabile. Totodată, prin politica agricolă comună, Uniunea Europeană a oferit resurse financiare pentru a încuraja investițiile în aproximativ 900 de comunități locale, astfel încât să se realizeze modernizarea infrastructurii rurale și să se faciliteze accesul la serviciile de bază. În acest sens, proiectele finanțate de U.E. s-au finalizat cu rezultate precum punerea la dispoziție a 2 300 km de infrastructură rutieră, a 1 600 km de infrastructură de apă și a 2 400 km de infrastructură a apelor reziduale.

Mai mult, în vederea asigurării sustenabilității în agricultură, politica agricolă comună, prin fondurile sale, a oferit sprijin unui număr aproximativ de 321000 de exploatații, rezultatele concrete fiind ameliorarea biodiversității pe o suprafață de 3,7 milioane ha și încurajarea agriculturii ecologice pe 85212 ha. Prin sprijinul pus la dispoziție prin intermediul politicii agricole comune, Uniunea Europeană a contribuit la încurajarea producției agricole de tip sustenabil și la dezvoltarea efectivă a zonelor rurale, menținând diversitatea și consolidând puterea economică și bogăția culturală a acestora.

Între proiectele realizate, enunțăm îmbunătățirea producției de lapte a unei ferme din județul Dâmbovița, prin care s-a investit într-o unitate de producție de biogaz, în vederea înființării unui sistem propriu de producție a energie electrice, prin utilizarea gunoiului de grajd și a apelor reziduale. Punerea la dispoziție a propriului sistem de încălzire a sprijinit societatea beneficiară în procesul de reducere a consumului de energie și ape reziduale, bunăstarea animalelor fiind îmbunătățită prin facilitarea ventilației și reducerea cantității insectelor. Proiectul a beneficiat de o finanțare de aproape un milion de Euro din fonduri europene, în timp ce contribuția societății a fost de aproximativ 4 milioane (Comisia Europeană, Fișa „România - PAC în țara dumneavoastră”, p. 3).

O altă investiție interesantă realizată prin fonduri puse la dispoziție prin politica agricolă comună a UE are în vedere dezvoltarea activității centrului de sortare și ambalare a ouălor din localitatea Costești Vale. Printr-o investiție de 20514558 RON (cu sprijin U.E. 8205561 RON), societatea beneficiară asigură producția unei cantități de peste un milion de ouă pe zi, destinate atât pieței interne, cât și exportului. Totodată, prin dezvoltarea capacității sale de producție, societatea asigură un număr de 110 locuri de muncă în localitatea menționată.

3. Elemente privind sprijinul acordat României în perioada 2014-2020 prin fondurile europene

Pentru perioada actuală de programare (2014-2020), prioritățile la nivel unional și național urmăresc îndeplinirea obiectivelor de creștere economică inteligentă, durabilă și favorabilă incluziunii, convenite prin Strategia Europa 2020 (Comisia Europeană, 2010). În România, principalele obiective de îndeplinit pentru

intervalul 2014-2020, realizabile, în principal, prin politica de coeziune și, în subsidiar, prin intermediul altor politici europene comune, sunt reflectate de: creșterea ratei de ocupare a forței de muncă la 70% în rândul populației cu vârste cuprinse între 20 și 64 de ani, alocarea a 2% din PIB-ul României pentru cercetare și dezvoltare, reducerea cu 19% a emisiilor de gaze cu efect de seră față de nivelurile înregistrate în 1990, creșterea ponderii surselor de energie regenerabile până la 24%, creșterea cu 42,99% a eficienței energetice, reducerea sub 11,3% a ratei de părăsire timpurie a școlii, creșterea la peste 26,7% a ponderii absolvenților de studii superioare în rândul populației în vârstă de 30-34 de ani, reducerea cu cel puțin 580.000 de persoane a numărului persoanelor care suferă sau riscă să sufere de pe urma sărăciei și a excluziunii sociale (Daniel Buda, 2017, p. 5).

În vederea îndeplinirii cu succes a acestor priorități de dezvoltare, Uniunea Europeană a pus la dispoziția României, prin intermediul politicii de coeziune economică, socială și teritorială, un buget total de 36 741 999 556 Euro.

Principalele sectoare în care România este încurajată să investească în perioada 2014-2020 sunt: infrastructura de energie și transporturi, protecția mediului și eficiența resurselor, competitivitatea IMM-urilor, incluziunea socială, economia cu emisii reduse de carbon, crearea de locuri muncă durabile și de calitate, schimbarea climatică și prevenirea riscurilor de mediu, educația și formarea profesională, asistența tehnică, cercetarea și inovarea, administrația publică, tehnologia informației și comunicării.

Unul dintre proiectele de investiții notabile pentru perioada 2014-2020, urmărit îndeaproape la nivel unional, este cel intitulat „Extreme Light Infrastructure-Nuclear Physics (ELI-NP)”, care a pus bazele unei instalații de ultimă oră pentru cercetarea în domeniul fizicii nucleare și a aplicațiilor sale care utilizează tehnologii cu laser. Desfășurată în localitatea Măgurele din Județul Ilfov, investiția face parte dintr-un proiect european mai larg, care include deopotrivă facilități în Ungaria (ELI Attosecond Light Pulse Source) și Republica Cehă ((ELI-Beamlines). Cu o valoare de peste 300 milioane de euro (peste 250 de milioane reprezentând sprijin U.E.), proiectul urmează să devină operațional în 2019⁷.

Un alt proiect demn de menționat este cel care asigură modernizarea infrastructurii de comunicații în bandă largă de mare viteză pe întregul teritoriu al României, cu excepția Bucureștiului și a regiunii înconjurătoare. Aflat în a doua etapă, proiectul intitulat RO-NET urmărește construirea infrastructurii de rețea, în vederea furnizării de internet în bandă largă pentru populația din zonele care nu au acces la rețelele de comunicații electronice. Beneficiind de un buget de peste 70 de milioane de Euro (dintre care aproape 50 milioane de Euro finanțare prin fonduri UE), proiectul RO-NET contribuie la reducerea decalajului digital dintre

⁷ Pentru mai multe detalii privind acest proiect, a se consulta [Online], disponibil la adresa https://cohesiondata.ec.europa.eu/projects/row-y8h2~dh9j_2yh9, accesat la data de 10.09.2019.

zonele urbane și cele rurale. Dezvoltarea rețelelor locale de acces sporește acoperirea în bandă largă în România cu 1,9%, ceea ce înseamnă că o astfel de rețea este, în prezent, disponibilă pentru 99,2% din populația țării.

Desigur că exemplele individuale de proiecte implementate cu succes în România în perioada 2014-2020 pot continua, însă este necesar a remarcă faptul că, în general, în ciuda obiectivelor ambițioase anunțate de România la începutul perioadei de programare 2014-2020, procesul de modernizare prin intermediul fondurilor UE în intervalul menționat nu pare a avea succesul preconizat. În conformitate cu datele oficiale disponibile, după o activitate foarte limitată în 2015 în ceea ce privește accesarea fondurilor europene, punerea în aplicare a cadrului de finanțare disponibil pentru perioada 2014-2020 a avut debutul său real abia în 2016, cu un număr mare de cereri de propuneri lansate, care au început, recent, să își producă efectele.

În ceea ce privește sectorul agricol din țara noastră, Programul Național de Dezvoltare Rurală, fostul program considerat „campion” în absorbție, finanțat prin FEADR, se așteaptă să-și continue ritmul constant de implementare și în acest interval de programare, după cum demonstrează procentul de 14,9% de granturi contractate și aproximativ 9,9% subvenții plătite până la momentul 2016 (KPMG, 2017, p. 2”). Oricum, chiar dacă au fost întâmpinate unele probleme, este imperios necesar a sublinia faptul că informațiile recent colectate de Comisia Europeană arată o evoluție oarecum pozitivă în procesul de absorbție a fondurilor europene pentru intervalul 2014-2020 în România.

Indiferent care sunt estimările pentru perioada 2014-2020 cu privire la impactul politicii de coeziune economică, socială și teritorială, considerăm că, la acest moment, nu ne putem pronunța cu exactitate în ceea ce privește gradul absorbției fondurilor europene în perioada 2014-2020 în țara noastră, acest aspect fiind determinat și stabilit cu certitudine odată cu finalizarea evaluării ex-post, realizată la nivel european.

În ceea ce privește implementarea politicii agricole comune în România în intervalul 2014-2020, se preconizează că vor fi investite 20 de miliarde EUR pentru dezvoltarea și modernizarea sectorului agricol și a zonelor rurale, prioritățile cheie pentru actuala perioadă de programare fiind: crearea de locuri de muncă, dezvoltarea oportunităților în vederea atingerii creșterii economice și a unui înalt nivel de sustenabilitate, modernizare, inovare și calitate. Pentru Programul național de dezvoltare rurală 2014-2020, se urmărește îndeplinirea următoarelor obiective: consolidarea competitivității în sectorul agroalimentar; conservarea ecosistemelor și asigurarea unei utilizări eficiente a resurselor naturale; stimularea revitalizării economice și sociale a zonelor rurale (Comisia Europeană, Fișa „România – PAC în țara dumneavoastră”, p. 2-3).

Referitor la sistemul plăților directe, alocarea acestora pentru perioada 2014-2020 atinge o valoare de 11,6 miliarde de Euro, încurajând diversificarea

culturilor și ecologizarea, în vederea asigurării sustenabilității în exploatare, prevenind efectele negative ale schimbărilor climatice sau ale deteriorării calității solului. În implementarea politicii agricole comune pentru perioada 2014-2020, România a optat pentru sprijinirea fermelor de dimensiuni mai mici de 30 de hectare, aplicând sistemul plăților redistributive; a decis să nu aplice reducerea cu 5% a cuantumului plăților directe pe care fermierii le primesc peste 150000 de Euro, în alte state; a optat pentru alocarea unui procent de 12,3% din plățile directe pentru sprijinul cuplat facultativ (plățile să fie conexe nu doar cu hectarele, ci și cu produsele sau procesele corespunzătoare); a pus în aplicare sistemul simplificat destinat micilor fermieri, în vederea sprijinirii acestora cu o sumă forfetară anuală de până la 1250 de Euro pentru fiecare fermier. În conformitate cu datele oficiale puse la dispoziție de Comisia Europeană, această ultimă schemă reduce sarcinile administrative pentru micii fermieri beneficiari (de exemplu, prin scutirea acestora de la normele europene privind ecologizarea). Subliniem faptul că, întrucât România are un număr foarte mare de ferme mici, aproximativ 80 % dintre fermierii care au solicitat sprijin direct au optat pentru schema pentru micii fermieri în 2015, echivalând cu una dintre cele mai mari rate de absorbție din toate țările din U.E. (Comisia Europeană, Fișa „România – PAC în țara dumneavoastră”, p. 2).

Asemenea politicii de coeziune economică, socială și teritorială, politica agricolă comună din România va putea fi prezentată din perspectiva rezultatelor concrete după încheierea și evaluarea intervalului de programare 2014-2020. Cu toate acestea, estimările sunt pozitive în ceea ce privește gestionarea fondurilor în cadrul acestei politici, în primăvara anului 2019, România ocupând locul 6 în UE în clasamentul realizat asupra statelor membre în funcție de resursele obținute în sectorul agriculturii și cel al dezvoltării rurale.

4. Concluzii

Deși, în cadrul secțiunii precedente, am prezentat informații oficiale privind startul lent al accesării fondurilor europene în România pentru perioada 2014-2020, Ministerul Fondurilor Europene a publicat, la începutul lunii martie 2019, date oficiale, în conformitate cu care țara noastră a atins o rată generală de absorbție de 27,72% (echivalentul sumei totale primite de la Comisia Europeană) și o rată efectivă de absorbție de 21,98%. Cu toate acestea, astfel cum am precizat anterior, rezultatele finale privind absorbția și implementarea pot fi cunoscute cu certitudine numai după finalizarea perioadei de programare curentă.

În literatura de specialitate se consideră că, în ciuda demersurilor și progreselor făcute – în special particularizate asupra proiectelor individuale de succes –, disparitățile regionale încă persistă în U.E. și, mai ales, la nivelul României, fiind nevoie în continuare de investiții și eforturi considerabile, acum,

cât și după actuala perioadă de programare, mai precis, după anul 2020 (Daniel Buda, 2017, p. 5).

Continuarea modernizării României și asigurarea progresului în dezvoltarea regională sunt posibile numai prin succesul gestionării proceselor de accesare și implementare a fondurilor europene, fiind de datoria autorităților publice naționale să asigure eficiența acestora. Aspectele deficitare ale implementării politicilor U.E. au fost subliniate îndelung în cadrul studiilor și analizelor realizate la nivelul instituțiilor unionale. În acest sens, au fost identificate diferite obstacole, precum calitatea precară la nivelul administrațiilor publice centrale, un nivel excesiv de birocrăție, inclusiv costuri uriașe și durata îndelungată a procedurilor naționale. Din perspectiva reglementărilor, se consideră o reală nevoie de a simplifica și flexibiliza legislația europeană, pentru a facilita interpretarea și implementarea corectă și eficientă a normelor existente în materia fondurilor europene. În ceea ce privește percepția beneficiarilor, se recomandă o încredere sporită a acestora în oportunitatea de a beneficia de investiții reale și progres economic în urma accesării și implementării fondurilor.

Având în vedere că România se află, în prezent, la doar al doilea exercițiu de gestionare și implementare a fondurilor europene, putem concluziona cu optimism că, pe viitor, țara noastră va învăța din obstacolele întâmpinate pe parcurs și va reuși să pună în aplicare cele mai eficiente proceduri pentru obținerea resurselor financiare puse la dispoziție de U.E. pentru a își asigura dezvoltarea sustenabilă în toate domeniile.

Bibliografie

1. Buda, D., „Rolul autorităților publice în dezvoltarea regională și implementarea politicii de coeziune”, *Revista Transilvană de Științe Administrative*, 2(41) / 2017, pp. 3-13.
2. Buda, D., „The Regional Development Policy - A Vital Instrument Supporting Sustainable Development in Romania and Throughout the European Union”, *Transylvanian International Conference in Public Administration Cluj-Napoca*, Romania, 2-4 November 2017, pp. 74-88.
3. Institutul European din România, „România - 10 ani în Uniunea Europeană: Raport”, Working Paper nr. 35, București, 2017.
4. KPMG, „EU Funds in Central and Eastern Europe: progress summaries 2014-2016”, „EU funds in Romania in 2014-2020 perspective - Progress summary 2014-2016”, 2017.
5. Parlamentul European, Notă de Informare, „Studiu pentru Comisia REGI: Situația economică, socială și teritorială a României - Regiunea Nord-Vest”, DG IPOL - Departamentul tematic pentru Politici structurale și de coeziune, 2017.

6. Inforegio Panorama, „Politica de coeziune 2014-2020: Dinamica se intensifică”, nr. 48, Uniunea Europeană, 2014.

7. Inforegio Panorama, „Către inovare și creștere ecologică: Cum generează politica de coeziune investiții din partea UE”, nr. 50, Uniunea Europeană, 2014.

8. Comunicarea Comisiei „EUROPA 2020 O strategie europeană pentru o creștere inteligentă, ecologică și favorabilă incluziunii”, COM(2010) 2020 final, Bruxelles, 3.3.2010

9. Discursul președintelui Jean Claude Juncker privind Starea Uniunii 2016: Către o Europă mai bună - O Europă care protejează, capacitează și apără, [Online] la adresa https://europa.eu/rapid/press-release_SPEECH-16-3043_ro.htm, accesat la data de 04.08.2019.

10. Raportul România - 10 ani în Uniunea Europeană, [Online] la adresa http://www.ier.ro/sites/default/files/pdf/Raport-Romania-10-ani-in-UE-online_0.pdf, accesat la data de 04.08.2019.

11. Planul Național de Dezvoltare 2007-2013, [Online] la adresa <http://old.fonduri-ue.ro/documente-programare/pnd-2007-2013>, accesat la data de 09.08.2019.

12. Cadrul Strategic Național de Referință 2007-2013, [Online] la adresa <http://old.fonduri-ue.ro/documente-programare/csnr>, accesat la data de 10.08.2019.

13. Legea nr. 314 din 28 iunie 2004 privind dezvoltarea regională în România

14. Comisia Europeană, Informații și domenii de interes, [Online] la adresa https://ec.europa.eu/regional_policy/ro/information/videos/1692, accesat la data de 10.08.2019.

15. Comisia Europeană, PAC în țara dumneavoastră, [Online] la adresa https://ec.europa.eu/info/publications/cap-your-country_ro, accesat la data de 15.08.2019.

16. Comisia Europeană, Country Data for: Romania, [Online] la adresa <https://cohesiondata.ec.europa.eu/countries/RO>, accesat la data de 17.08.2019.

17. Comisia Europeană, European structural and investment funds, [Online] la adresa https://cohesiondata.ec.europa.eu/projects/row-y8h2~dh9j_2yh9, accesat la data de 17.08.2019.